

Ростислав ДАЦІЙ

**КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЯ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Університетська освіта у XXI столітті характеризується пріоритетністю якості і рівності як ключових показників освітньої політики усіх демократичних країн світу. Університети, як центри наукової, освітньої і просвітницької діяльності, готують високоінтелектуальні кадри, здійснюють культурно-ідеологічний вплив на суспільну свідомість, сприяють виробленню і поширенню наукових знань.

Зважаючи на останні тенденції розвитку економічних процесів, заклади вищої освіти, в тому числі й університети, починають трансформувати систему підготовки фахівців з метою задоволення потреб держави і суспільства у висококваліфікованих кадрах з нестандартним мисленням та творчим підходом до вирішення поставлених завдань. Високий рівень професійної підготовки забезпечується у навчально-виховному процесі університету на основі становлення у майбутнього фахівця системи професійних знань, умінь і навичок, володіння ним сучасними засобами розвитку професійної компетентності і майстерності.

Одним із шляхів модернізації університетської освіти є впровадження у навчальний процес інноваційних інформаційних і комп'ютерних технологій. Сучасні інноваційні технології, як нововведення в університетському освітньому просторі, забезпечують зв'язок науки і практики, формують у студентів здатність до творчої самореалізації у навчанні.

На сучасному етапі розвитку університетської освіти значного поширення набула кейс-технологія, яка дозволяє підвищити рівень професійних знань і практичних навичок здобувачів освіти.

Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених показує, що проблема кейс-технологій в університетській освіті вивчалися такими дослідниками: Л. Добровольська, К. Ейтс, Ф. Едей, Дж. Ерскін, М. Ліндерс, В. Ліхачов, О. Макаров, М. Мюнтер, Т. Пашенко, Л. Приходько, Л. Савенкова, Ю. Сурмін, О. Тарановська, М. Шевер, Я. Шиманська та ін.

Мета нашого наукового пошуку полягає у розкритті сутності й специфіки використання кейс-технології у навчальному процесі.

Проблема запровадження кейс-технологій у практику вищої професійної освіти в даний час є вельми актуальною, що зумовлене двома тенденціями:

– перша впливає із загальної спрямованості розвитку освіти, його орієнтації не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності, умінь і навичок розумової діяльності, розвиток здібностей особистості, серед яких особлива увага надається здібності до навчання, умінню опрацювати великі масиви інформації;

– друга впливає з розвитку вимог до якості фахівця, який повинен володіти необхідним набором компетенцій, що дають змогу організувати пошук оптимальних рішень у різних ситуаціях, виділятися системністю й ефективністю дій у нових умовах [2, с. 23].

Аналіз наукових праць показує, що кейс-технологія відноситься до інтерактивних технологій навчання, сутність яких становить діалог між суб'єктами взаємодії, що забезпечує кожному з учасників успішність і спроможність вирішення поставлених завдань. Інтерактивні технології навчання є методичним інструментарієм особистісно-зорієнтованого освітнього процесу, вони сприяють соціалізації особистості в освітньому середовищі, усвідомлення себе як частини групи, колективу, своєї ролі та потенціалу.

Кейс-технологія, що розроблена англійськими науковцями Ф. Едейем, К. Ейтсом та М. Шевером, розглядається у сучасній педагогічній науці як технологія використання у навчальній діяльності конкретних випадків, ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом» з метою спільного аналізу, дослідницької діяльності, обговорення і вироблення рішень [2].

Сутність кейс-технології полягає у тому, що тим, хто навчається, пропонується осмислити реальну професійну ситуацію, опис якої водночас відображує не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, які необхідно засвоїти для її розв'язання. Науковці визначають її як технологію дослідницької діяльності студентів і як технологію інтеракції.

Використання кейс-технології розвиває у майбутніх фахівців здатність до різного виду аналізу, діагностики проблеми, вміння формулювати і відстоювати свою позицію, вміння працювати з інформацією. Основна функція кейс-технології – навчити креативно мислити, вирішувати складні неструктуровані проблеми, які неможливо вирішити неаналітичним шляхом. Також кейс-технологія виконує навчально-виховну, аналітичну, дослідницьку, систематизуючу та прогностичну функцію.

Змістовно-порівняльний аналіз наукових джерел показує, що у педагогічній літературі є багато класифікацій типів і видів кейсів. До кейс-технології належать: метод ситуаційного аналізу, метод інциденту, метод розбору ділової кореспонденції; ігрове проектування, метод ситуаційно-рольових ігор, метод дискусії [1;3].

Використання кейс-технології у підготовці майбутнього вчителя сприяє розвитку комунікативних якостей майбутнього фахівця, формуванню навичок педагогічного спілкування з метою прийняття рішень у площині взаємодії з учнями, батьками, колегами, адміністрацією навчального закладу.

Розв'язання педагогічної ситуації за кейс-технологію передбачає дію алгоритму: усвідомлення проблеми, висунення декількох гіпотез щодо її вирішення, визначення уявного кінцевого результату, ґрунтовне обговорення шляхів діяльності, прийняття рішення, вчинкова діяльність, отримання результату перебігу й розв'язання педагогічної ситуації, аналіз явища післядії. Використання такого алгоритму можливе за участі групи студентів в процесі генерування конструктивних ідей, «мозкового штурму», дискусійного аналізу.

Потрібно зазначити, що алгоритм роботи з кейсом передбачає і самостійне осмислення ситуації студентом до її обговорення в групі з метою пошуку нестандартних шляхів її вирішення. Також обов'язкова наявність фундаментальних знань з педагогіки і психології. Тому і групова робота студентів і попереднє самостійне опрацювання педагогічної ситуації студентом є необхідною умовою ефективного використання кейс-технології у навчально-виховному процесі вищої школи.

Майбутній вчитель історії і суспільствознавчих дисциплін – особистість, яка вільно орієнтується у постійно оновлюючому потоці інформації, працює з різними видами історичних джерел, постійно оновлює методичний інструментарій проведення навчальних занять. Використання кейс-технології на уроках історії дозволяє залучити учнів до активного формування власних теоретичних знань і практичних навичок у галузі історичної науки.

Сутність використання кейс-технології на уроках історії полягає у наступному: учням пропонується проблемна ситуація з альтернативними варіантами її розв'язання.

Учитель може використовувати різні види кейсів за структурою:

- *структурований кейс*, що містить мінімум інформації та має оптимальне рішення, яке знаходиться за формулою;
- *великий неструктурований кейс*, що містить великий обсяг інформації і дозволяє оцінити в учня оперативність мислення й вміння виокремлювати головне;

– кейси-першовідкривачі, які містять творче завдання і спонукають учнів до знаходження нового вирішення проблеми;

– кейси-нарис, які включають текст із ключовими поняттями і додаток, що активізує мисленнєву діяльність учнів на основі попередньо отриманих знань із навчальної дисципліни.

У кейсі можливо використовувати наочність – таблиці, діаграми, малюнки, фотографії, схеми, матеріал для ділових ігор. Учні самостійно отримують потрібну інформацію, обробляють та аналізують її. Далі презентують свої позиції, колективно обговорюють і виробляють спільне рішення.

Таким чином, використання кейс-технології в університетській освіті сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх педагогів, становленню навичок оптимального й ефективного розв'язання практичних завдань у професійній діяльності; розвиває цілеспрямованість і креативність, формує професійну комунікативну культуру.

Список використаної літератури

1. Ковальова С. М. Різноманітні підходи до класифікації кейсів [Електронний ресурс] / С.М. Ковальова // Вісник Житом. держ. ун-у. – 2014. – Вип. 2 (74). Педагогічні науки. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/11683/1/4.pdf>

2. Пащенко Т. М. Методика створення навчальних кейсів для підготовки майбутніх кваліфікованих робітників / Т. М. Пащенко // Scientific Journal «ScienceRise» №9/5(14). – 2015. – С. 65-70.

3. Сурмін Ю. П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні / Ю.П. Сурмін // Вісник НАДУ, 2015. – № 2. – С. 19-28.

Катерина БУБНОВА

ДУХОВНО-МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Сучасні процеси трансформації суспільства в світі й Україні зокрема, визначають особливості професійної підготовки вчителя третього тисячоліття. Професійна педагогічна освіта забезпечує цілісний розвиток майбутнього педагога, закладає фундамент процесів самовдосконалення і навчання протягом життя. Одночасно університетська педагогічна освіта є основним джерелом духовного та морального розвитку майбутнього вчителя, займає чинне місце в становленні його професійних якостей.

За твердженням класика педагогічної науки, Василя Сухомлинського, «вчитель є першим, а потім і головним світочем в інтелектуальному житті учня, він пробуджує в нього жадобу до знань, повагу до науки, культури, освіти». Саме особистість вчителя впливає на розвиток особистості учня на різних етапах здобуття освіти, формування духовних цінностей та поглядів на майбутнє. Тому актуальним є питання формування пріоритетів ціннісного світу майбутнього педагога, розвитку його духовно-моральної культури в сучасному глобалізаційному світі.

Аналіз наукових джерел свідчить про значний доробок учених в галузі професійно-педагогічної підготовки. Особливе місце серед них займають праці з акмеології педагогічної освіти, становлення ціннісного світу вчителя, розвитку його духовності й моралі: Б. Ананьєв, В. Андрущенко, О. Бодальов, В. Вакуленко, Г. Данилова, О. Дубасенюк, О. Кириченко, С. Паламар, С. Пальчевський, Л. Рибалко та ін.

Педагогічні університети України, як заклади підготовки педагогічних кадрів, мають великий престиж та статус. Одними з найкращих педагогічних університетів України вважають: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,